

BARNTANDLÄKARBLADET

Svenska pedodontiföreningens medlemsblad nummer 1–2023
Årgång 35, ISSN 2001–9483

”Little Friends”

Bronsskulptur av Pietro Montana 1938

i Norrvikens trädgårdar

Foto: Marie Staberg

Innehåll

BARNTANDLÄKARBLADET	1
Innehåll	2
Styrelse.....	3
Sektionerna.....	4
Redaktionens ord	5
Ordförande har ordet.....	6
Sektionsrapporter.....	7
Rapport från Norra sektionen.....	7
Rapport från Östra sektionen	8
Pedodontist Stockholm!.....	9
Rapport från Södra sektionen.....	12
Stipendier	13
Agneta Robertson	15
Kalendarium	21
Sockerexperimentet.....	22
Nya Pedodontister.....	24
Vårmöte Båstad	25
Glad sommar!.....	29

Styrelse

Ordförande:

Nina Sabel, Göteborg
Mobil: 0736–563649
nina.sabel@odontologi.gu.se

Sekreterare:

Helén Isaksson, Jönköping
Telefon: 010-242 46 51
helen.isaksson@rjl.se

Kassör:

Henrik Berlin, Malmö
Telefon: 040-665 84 88
henrik.berlin@mau.se

Övriga ledamöter:

Maria Anderson, Stockholm
08–12316538
maria.anderson@regionstockholm.se

Carina Norberg, Växjö
0470–588 858
carina.norberg@kronoberg.se

Åsa Engström Lindh, Luleå
0920–71764
asa.engstrom-lindh@nll.se

Webmaster/ledamot:

Åsa Hasselblad Larsson, Helsingborg
042–4067184
asa.h.larsson@gmail.com
asa.larsson@folktandvardenskane.se

Sektionerna

Östra sektion

Ordförande: Stina Ekström
Sekreterare: Demet Duran Sahin
Kassör: Jelena Marinkovic
Ledamot: Nadia Welander
Ledamot: Helena Johansson

Västra sektion

Ordförande: Danijela Toft
Sekreterare: Caroline Hafström
Kassör: Kristian Havsed
Ledamot: Lisa Jagers
Ledamot: Hilde Garvald
Ledamot: Marie Staberg

Norra sektion

Ordförande: Johanna Gyll
Sekreterare: Catarina Falk Kieri
Kassör: Theres Poulsen
Ledamot: Tariq Shikh Saleh
Ledamot: Pernilla Lif Holgersson

Södra sektion

Ordförande: Vakant
Sekreterare: Juliane Kleber
Kassör: Sanja Coric
Ledamot: Jessica Hörström
Ledamot: Trifa Hedayati
Ledamot: Vasiliki Manta

Pedodontist Stockholm

Stina.Ekstrom@btvkronan.se

Redaktionen ord

Kära vänner!

Hjälp oss att fylla nästa nummer av Barntandläkarbladet med nya fräscha artiklar, insändare, projekt, disputationer, boktips, presentationer av nya pedodontister och alla andra roliga och spännande saker som skulle kunna vara av intresse.

Maila era bidrag, senast 1/12 till marie.staberg@vgregion.se

Vi på redaktionen vill tacka vår avgående ordförande Marianne Rythén som från och med nu kommer att ägna sig åt andra saker. När vi frågade på vårmötet hur framtiden såg ut förstod vi snabbt att almanackan var mer än fulltecknad med resor, utflykter och en massa annat skoj. Lycka till på dina nya äventyr!

Vi vill även välkomna vår nya ordförande i VSP Danijela Toft som på vårt extra årsmöte, i samband med vårmötet i Båstad, valdes som ny ordförande.

Vi önskar er alla en riktigt härlig sommar!

Redaktionen för Västra sektionen

Kristian Havsed, Lisa Jagers, Marie Staberg, Hilde Garvald, Marianne Rythén, Caroline Hafström

Marianne Rythen och Danijela Toft
Foto: Marie Staberg

Ordförande har ordet

TACK vill jag börja med att säga till alla som deltog vid Vårmötet ”Barnens rätt i tandvården” i maj i Båstad. TACK även till Wencke som genom alla år varit oss trogen och anordnat våra möten! Vilka fina dagar det blev, mycket lärdomar och insikter i kombination med riktigt trevliga minnen och nätverkande! Det gjorde vi bra allihop! Många av de fantastiska föreläsarna har delat med sig av sina åhörarkopior, som ni hittar på hemsidan www.spf.nu.

Under våren har styrelsen arbetat med de kommande Barntandvårdsdagarna som vi ser fram emot med förhoppning, och hoppas få många deltagare i år efter några år utan barntandvårdsdagar p.g.a. pandemin. Sprid gärna information om Barntandvårdsdagarna, i år med titeln: ”Senaste nytt om nationella riktlinjer, pedagogiska värk-tyg och innovationer” som äger rum 21–22 september i Nyköping. Anmälan sker via hemsidan, www.spf.nu.

Styrelsen arbetar en hel del inför kommande EAPD konferens i Göteborg 12–15 juni 2024. Jag önskar att det är många svenska pedodontister och tandläkare som planerar att delta. Vårmötet 2024 blir i stället EAPD, så ”save-the-date” i era kalendrar, om ni inte redan har gjort det.

Vårterminen är precis avslutad och den blomstertid som kommer, är redan här. Vi har många nya kollegor, vilket känns lovande för framtiden att dels kunna arbeta kliniskt och också företräda barnen i tandvården, såväl för professionen som utanför professionen och också att fortsätta befästa kunskap inom barntandvård med

vetenskapliga studier. Vi var några svenska pedodontister och tandläkare var på IADP i Maastricht. Kul och inspirerande konferens. Ett av de tema som diskuterades var SOCKER och att många länder har infört sockerskatt för att påverka och minska konsumtionen av socker. Är detta kanske vägen även för Sverige för att främja tandhälsa och allmänhälsa samt minska kariessjukdomens förlopp bland unga? Värt att begrunda vår möjlighet att påverka!

En aktuell och levande fråga är vad händer inom Barntandvården? Det pågår diskussioner både om revisionsintervall och även arbetsfördelning. Vem träffar barnet i tandvården - tandsköterska, tandhygienist och/eller tandläkare? Sverige är och har varit ett föregångsland beträffande Barntandvård genom åren, och som pedodontist är jag och har alltid varit stolt över detta – inte minst inom internationella kretsar. Det är viktigt att vi värnar om och står upp för Barntandvården, den svenska Barntandvården som har byggts upp under flera decennier så att den fortsätter utvecklas i stället för att glesas ut.

Vi har många aktuella frågor på agendan, som ni alla vet! Dags nu att vila ut under semestern, att hämta nya krafter och ladda om för kommande tider med fortsatt högt buren fana för Barntandvård. Jag hoppas att ni njuter maximalt av bad, sol, jordgubbar och ljusa kvällar och allt annat som hör sommaren till.

Trevlig och skön sommar önskas er alla,
Nina

Sektionsrapporter

Rapport från Norra sektionen

Rapport från norra sektionen

Här i norr börjar vi så smått tina fram efter en lång vinter och alla vårtecken är varmt välkomma! Ett härligt minne från den gångna vintern är att vi äntligen har träffats IRL. Vilket kändes härligt, efter år av digitala möten. Vi var 10 personer från norra sektionen som i mitten av november träffades i Sundsvall. Vi möttes upp på måndag lunch och hade ett fullspäckt schema tills alla återvände hem vid tisdag lunch. Vi fick bland annat tillfälle att se specialisttandvårdens nya lokaler i Sundsvall. Som föreläsare hade vi bjudit in hudläkare Andrea Wahlberg som föreläste om KID-syndrom samt om hudsjukdomars manifestationer i munhålan. Vi hade terapimöten och gick igenom flertal intressanta fallbeskrivningar.

Vi hann också prata mycket om de utmaningar som finns inom barntandvården generellt och kanske ännu mer uttalat här i norr, med bland annat stora briser på allmäntandläkare.

På kvällen åt vi gemensam middag på restaurang Basta. Det känns så viktigt att få tillfälle att utbyta erfarenheter med andra PED kollegor, och diskutera utvecklingsområden för våra respektive kliniker. Efter dessa två dagar tillsammans kände i alla fall jag mig fylld av ny energi.

Tyvärr finns det nu inte längre någon pedodontist i Jämtland sedan Aspasia Giaitz flyttat söder ut.

I början av detta år har styrelsen träffats digitalt några gånger för arbetet med riksstämman. För oss här i norr känns det extra roligt att riksstämman nu arrangeras i Umeå och vi hoppas att den kommer bli lyckad och välbesökt.

Vi önskar er alla en härlig vår och sommar!

Vid pennan

Theres Poulsen, kassör
Norra sektionen

Rapport från Östra sektionen

Styrelsearbetet i Östra Sektionen (ÖSP) fortsätter i år i lite lugnare tempo då vi inte riktigt har något stort uppdrag under 2023.

Vi har flera nya pedodontist kollegor som examinerats – varmt välkomna till Östra! Flera nya ST under utbildning och flera är på gång under året.

Årsmötet för Östra hölls innan maj månads utgång som sig bör. Knappt 20 medlemmar deltog på årsmötet som hölls på Eastmaninstitutet i Stockholm, kvällen inleddes med föreläsning av protetikern Ali Salehi som guidade oss rätt inom juvenila protetiken och framför allt vad beträffar de vita etsbroarna.

Kvällen avslutades med gemensam middag på närbelägen restaurang. Vår kassör sedan ett par år tillbaka, Vera Glodic har valt att avgå från styrelsen i ÖSP och vi avtackade henne och samtidigt hälsar vi vår nya styrelseledamot Helena Johansson välkommen. Helena är pedodontist och arbetar på Folktandvården Eastmans klinik i Sollentuna, Stockholm. Nu går vi alla i ÖSP mot ledighet och sommarvärme. Nya styrelsen planerar lite mingel och föreläsning till hösten, datum och tider kommer ut efter sommaren.

Styrelsen ÖSP 2023:

Ordförande

Sekreterare

Kassör

Ledamot

Ledamot

Stina Ekström

Demet Duran Sahin

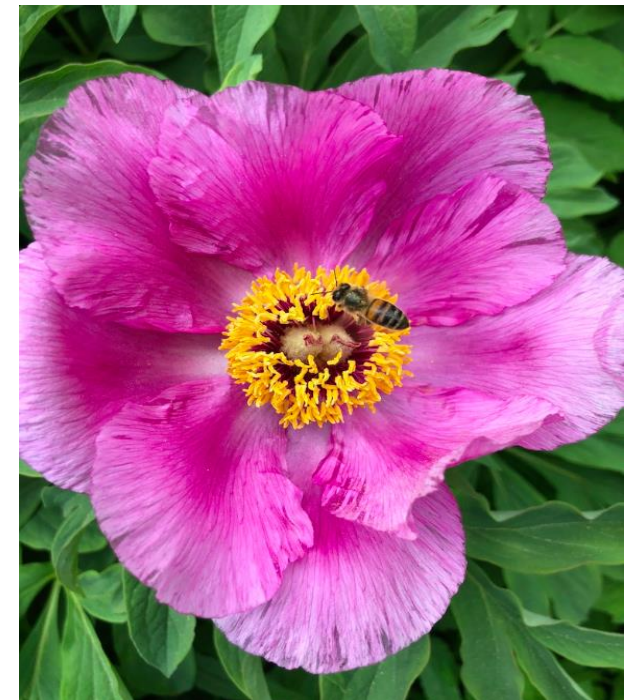
Jelena Marinkovic

Nadia Welanders

Helena Johansson

**Riktigt trevlig sommar alla vänner
och kollegor!**

**Styrelsen i ÖSP
via Stina Ekström.**

Pedodontist Stockholm!

Har blivit namnet på den grupp som vi pedodontister och ST i pedodonti i Stockholm har bildat för att förenas inom en region med anställningar inom Folktandvården, fakulteten, små och stora privata kliniker, alla arbetande på uppdrag av Region Stockholm för specialisttandvård för barn och ungdomar.

På årsmötet för ÖSP våren 2022, då vi hade bjudit in dåvarande ordförande för Tandvårdsberedningen, centerpartist Karin Fälldin framkom att dialogen med regionen och Tandvårdsenheten i Stockholm inte var någon form av dialog, utan en dålig kommunikation som måste bli bra om vårt dagliga arbete som pedontist/ST ska kunna fungera.

Jag som ändå har en kommunikation med Tandvårdsenheten, framför allt då jag sitter med i Privattandläkarnas Stockholmsavdelning beslöt mig för att få till ett möte med de mest berörda tjänstemännen på Tandvårdsenheten och oss kliniskt verksamma pedodontister och ST inom pedodonti i Stockholm. Nu är det många, de allra flesta av de kliniskt verksamma som inte är avtalsskrivare, vilket försvårar det hela lite – skulle visa sig försvåra allt mycket, mycket mer än vad jag någonsin trott. Arbetet med mötet började jag direkt efter sommaren 2022, i oktober hade jag bestämt ett datum med Tandvårdsenheten och skulle ”bara” kontakta alla avtalsskrivare inom pedodonti.

En process som tog lång tid, en rad med mejl och otaliga telefonsamtal. Jag har nog aldrig blivit så utskälld från ansvarig på större företag/koncerner med pedodontiverksamhet i hela mitt liv. Processen tog tid, och jag hade ”krissamtal” med Tandvårdsenheten som också tampades med avtalsskrivare som inte alls förstod varför vi kliniker skulle vilja träffa Tandvårdsenheten.

Sista ”krissamtalet” hade vi bara dagarna före mötet som var bokat i mitten av februari månad 2023, i år.

För den icke insatte, har vi i Stockholm haft och har ett system där vi tar betalt per åtgärd i ett system som sköts av Tandvårdsenheten. Systemet har flertalet brister och åtgärderna uppdateras, tas bort och i förhållande till allmäntandvården värderas inte vårt arbete som pedodontister alls i förhållande till vår arbetsinsats.

Mötet blev av och var till största del en presentation av Tandvårdsenheten och de beröra tjänstemännen. Personligen känner jag att det är viktigt att alla får ett ansikte på varandra och att Tandvårdsenheten förstår att vi känner en stor oro och att vi står enade som kår och specialitet.

Nu är det viktigt att vi följer upp mötet för att fortsätta kampen om att kunna bedriva jämlik barn- och ungdomstandvård under drägliga arbetsformer för oss kliniker.

Save the date 19 juni

Hej pedodontist i Stockholm!

Vi tycker att det skulle vara trevlig om alla pedodontister och ST i pedodonti verksamma i Region Stockholm välkomnar sommaren med en picknick!

När: Måndagen den 19 juni

Tid: Den som hinner till kl. 17:30 får börja och så håller vi på så länge vi vill och orkar.

Var: Rålambshovsparken vid Boulebar

Mat: Var och en tar med sig sin egen mat och dryck (går att köpa på vägen...)

Anmälan: Ingen anmälan, den som kan och vill dyker upp.

Vid regn funderar vi om och tar gärna emot förslag.

Hoppas vi ses!

Åsa Alvinge och Stina Ekström

Tar nog lite tid innan jag hittar nya krafter, men vi har bjudit in till en picknick – AW i Midsommarveckan för Pedodontist Stockholm och hoppas på ny energi där och att vi kan driva vidare en enad styrka med bästa vård för barn och ungdomar i region Stockholm som är hållbar för alla verksamma pedodontister!

Glad sommar på er!

Stina Ekström, privat pedodontist Stockholm

Samtliga aktörer inom Pedodonti
Stockholm

Rapport från Västra sektionen

Kära pedodontivänner!

Vi var många som träffades under trevliga omständigheter i ett Båstad som bjöd på sitt allra bästa vårväder och ett mycket viktigt program som berörde barnens rätt ur olika aspekter och de nya riktlinjerna för tandvård, där nu även barntandvården omnämns. Det kan vara lätt att vi som ständigt arbetar för barnens bästa ur ett tandvårdsperspektiv, där lyckad behandling utgör dagens belöning, glömmer samhället som barnen lever i. Det blir mer påtagligt, att vi har en mycket viktig arbetsuppgift att företräda barnen, när rubrikerna skriker att det saknas resurser att behandla barn i tandvården. Våra unga tandläkare vill inte arbeta med barn! Vi inom västra sektionen av Sveriges pedodontiförening har under våren arbetat med att färdigställa Barntandläkarbladet. En tidning som visar på aktivitet och entusiasm för barntandvård men som tyvärr bara når redan frälsta. Vi måste ges möjlighet att synas och

höras i alla tidskrifter och media och statusen som tandläkare som arbetar med barn måste höjas.

Med den spirande våren och utsikten om en härlig sommar tror jag ändå på barntandvårdens framtid. Vi har snart en nyexaminerad pedodontist i vår region och flera nya blivande specialister i pedodonti. Dessutom finns spännande forskningsprojekt på gång. Jag lämnar nu min post som ordförande med förvissning och önskan att dessa nya pedodontister skall kunna föra fram pedodontin till den viktiga positionen inom odontologin som borde vara självklar. Jag önskar vår nya ordförande Danijela Kordic Toft och den övriga styrelsen lycka till.

Marianne Rythén ordf

Rapport från Södra sektionen

Rapsfälten har avlöst tulpanerna i sin fulla blom som vittnar att våren har kommit till Skåne. Under våren har även Lunds domkyrka återigen fått sina blyfria torn tillbaka.

Södra sektionen har haft några möten digitalt och halva friska styrkan träffades fysiskt under våren.

Vi höll årsmötet den 3:e maj där vi valde nya styrelsen som fortfarande behöver konstituera sig.

Vi träffade många nya och gamla kollegor i Malmö.

Efter en enklare måltid kunde vi avnjuta en trevlig chokladprovning med Maya choklad från Eslöv. Vi lyssnade och doftade på chokladbitarna och smälte/ smakade chokladen i våra

munnar och var mätta efter 5 bitar. Under de 1,5 timmar lärde vi oss en hel del hur kakaoböner växer och deras långa väg till chokladen vi kan avnjuta här hemma.

Några dagar senare bar det redan av till vårmötet i Båstad som var mycket lyckat både med trevliga och intressanta föreläsningar och så underbara möten med alla fina pedodontikollegor. Vi kunde avnjuta våren i dess fulla prakt på Norrvikensträdgård och vid havet med sol och dopp i både kallt och varmt.

Vi från södra sektionen önskar en trevlig sommar.

Chokladprovning
Foto: Jessica Hörström

Lunds domkyrka
Foto: Juliane Kleber

Stipendier

Svenska pedodontiföreningen (SPF) fördelar ett antal stipendier. Som medlem i föreningen har du möjlighet att söka dessa stipendier en gång per år med undantag av Arvid Syrrists Rese- och Forskningsstipendium och Svenska Pedodontiföreningens Stipendium för seniora forskare som är vartannat år.

Stipendiater förutsätts skriva en rapport till Barntandläkarbladet och en ekonomisk redogörelse till styrelsen inom ett år. All information ser du på: <http://spf.nu/stipendier/>

SISTA ANSÖKNINGSDAG 1 SEPTEMBER 2023

Arvid Syrrists Rese- och Forskningsstipendium

Har för avsikt att stödja svensk barntandvård genom att stimulera utveckling och forskning inom ämnet pedodonti.

Reseberättelse alternativt forskningsrapport samt ekonomisk redovisning tillställs Svenska Pedodontiföreningen och publiceras i samråd med författaren i Barntandläkarbladet. Stipendiat som ej avgivit sådan rapport och redovisning kan ej komma i fråga för nytt stipendium.

Svenska Pedodontiföreningens Rese- och Forskningsstipendium

Har för avsikt att stödja svensk barntandvård genom att stimulera utveckling och forskning inom ämnet pedodonti samt att bidra med medel för Svenska Pedodontiföreningens medlemmar att delta i nationella/internationella kongresser och möten.

Reseberättelse alternativt forskningsrapport samt ekonomisk redovisning tillställs Svenska Pedodontiföreningen och publiceras i samråd med författaren i Barntandläkarbladet. Stipendiat som ej avgivit sådan rapport och redovisning kan ej komma i fråga för nytt stipendium.

Stadgar för Svenska Pedodontiföreningens stipendium för juniora forskare

Stipendiets syfte är att genom ekonomiskt bidrag stimulera unga forskare och därigenom främja vetenskaplig forskning, utbildning och utveckling inom barntandvård. Sökande skall vara inskriven som doktorand men ännu inte ha disputerat.

Rapport av forskningsprojektet samt ekonomisk redovisning tillställs Svenska Pedodontiföreningen samt lämnas för publicering i Barntandläkarbladet. Stipendiat som ej avgivit sådan rapport kan ej komma i fråga för nytt stipendium.

Stadgar för Svenska Pedodontiföreningens Stipendium för nya disputerade forskare <5 år Stipendiets syfte är att genom ekonomiskt bidrag stimulera fortsatt forskning och därigenom främja vetenskaplig forskning, utbildning och utveckling inom barntandvård. Sökande skall avlagt doktorsexamen för mindre än fem år sedan. Rapport av forskningsprojektet samt ekonomisk redovisning tillställs Svenska Pedodontiföreningen samt lämnas för publicering i Barntandläkarbladet. Stipendiat som ej avgivit sådan rapport kan ej komma i fråga för nytt stipendium.

Stadgar för Svenska Pedodontiföreningens Stipendium för seniora forskare > 5 år Stipendiets syfte är att genom ekonomiskt bidrag stimulera fortsatt forskning och därigenom främja vetenskaplig forskning, utbildning och utveckling inom barntandvård. Sökande skall avlagt doktorsexamen för mer än fem år sedan. Rapport av forskningsprojektet samt ekonomisk redovisning tillställs Svenska Pedodontiföreningen samt lämnas

för publicering i Barntandläkarbladet. Stipendiat som ej avgivit sådan rapport kan ej komma i fråga för nytt stipendium.

Stadgar för Svenska Pedodontiföreningens stipendium för nyblivna specialister

Stipendiets syfte är att genom ekonomiskt bidrag stimulera nyblivna specialister och därigenom främja vetenskaplig forskning, utbildning och utveckling inom barntandvård. Sökande skall ha erhållit specialistexamen i pedodonti föregående- eller innevarande år

Välkommen med din ansökan!

SISTA ANSÖKNINGSDAG 1 SEPTEMBER 2023

Magnolia i Norrvikens trädgårdar
Foto: Marie Staberg

Agneta Robertson

-en förebild för oss alla

Agneta Robertson har efter många år som ämnesansvarig för pedodonti på tandläkarprogrammet nu lämnat detta uppdrag för andra utmaningar. Hon har varit en mycket uppskattad föreläsare för pedodonti och har alltid stöttat och varit tillgänglig för våra studenter.

Nationellt och internationellt kanske man i första hand förknippar professor och proprefekt Agneta Robertson med forskning och då framför allt hennes vetenskapliga meriter inom dentalt trauma.

Men, för oss pedodontister i Västsverige är hon så mycket mer. En fantastisk förebild och en stark profil. Många av oss har haft Agneta som lärare, chef, klinisk handledare, ST handledare, bihandledare, huvudhandledare men känner henne framför allt som en god mentor och vän.

I denna intervju får vi en tillbakablick på Agnetas karriär och en inblick i hur framtiden ser ut.

Hur började det hela och hur länge har du arbetat som tandläkare?

Jag har arbetat som tandläkare i 45 år och jag bestämde mig tidigt för att jag ville bli tandläkare. Det startade när jag var runt 8 år, då lekte jag alltid tandläkarpraktik hemma och hade tandkort till alla mina dockor. Det tyckte jag var jätteroligt och det var då jag bestämde mig för att jag ville bli tandläkare. Sedan gjorde jag prao på tandklinik och tyckte även att det var jättespännande. Så jag har egentligen aldrig släppt det valet som gjordes väldigt tidigt faktiskt.

Vill du berätta lite om din yrkeskarriär och hur ditt intresse för tandvård och specifikt barntandvård startade?

Från början var jag inte säker på att jag ville bli specialist i barntandvård, men jag ville utvecklas och gå vidare. Jag hade arbetat som allmäntandläkare i många år och kände jag att jag ville utveckla mig, Jag kände ett behov av att det skulle hända något. Då kom jag i kontakt med bland annat en pedodontist i Halland, Svante Twetman. Jag kom då med i ett forskningsprojekt och sedan rullade det på.

Var det ett självklart val av specialisering?

Jag var faktiskt lite inne på ortodonti och tyckte att det också var ett spännande område, men jag är jättenöjd med mitt val idag även om det inte var ett medvetet val att jag ville bli pedodontist.

Hur är ditt perspektiv på barntandvården? Hur upplever du att pedodontin förändrats under dina år som yrkesverksam?

Den största förändringen, om man tittar på barntandvård generellt är att när jag började som tandläkare då behandlade man inte barn så tidigt som man gör idag i hela Sverige. Vid min första anställning som tandläkare behandlade vi inte barn under 6 år. Barntandvården har byggts ut och tandvårdslagen har gjort att alla barn från 3 år ska behandlas regelbundet och fullständigt avgiftsfritt. Det är otroligt fantastiskt att vi har tandvårdslagen i Sverige. Det är många länder som ser med avundsjuka på oss och det måste vi säga att det har varit en fantastisk utveckling.

En annan förändring som jag också tycker är väldigt bra, är att vi inte längre har skoltandvård. Skoltandvård var ett effektivt sätt att behandla men innebar att man hämtade barn direkt från klassrummet. Fick man ett återbud eller ett uteblivande så sprang någon sköterska och hämtade barnet. Då var barnet inte förberett och föräldrarna var inte med när barnet sattes i stolen. Effektivt och rationellt, men för barnets bästa tror jag inte alls på den modellen. Idag så handlar det mer om att man ser barnet, man ser helheten, och det är jag väldigt glad över. Man vet också att för barn i vissa åldrar eller vid vissa moment, så är det bästa stödet att föräldrarna är med. Inte för att påverka själva behandlingen, men för att finnas med före och efter som stöd för barnet. Skoltandvården hade inte de fördelarna men var effektiv på så sätt att man utnyttjade tiden. Blev det ett uteblivande så kunde man snabbt få in ett nytt barn, men det var inte för barnets bästa. Att vi idag ser barnet som patient på ett helt annat sätt, det tycker jag är väldigt bra.

Hur ser du på pedodontistens roll och har den förändrats under dina år som specialist?

Jag tror och jag hoppas att det kommer att fortsätta vara så att pedodontistens roll är att vägleda, coacha och guida allmäntandvården i allt vad allmäntandvården gör. Det handlar idag inte om att vara kliniskt verksam 40 timmar i veckan. När jag började med pedodonti, då arbetade man väldigt många kliniska timmar. Idag ser jag pedodontistens roll som mera vägledande mot allmäntandvården. Sedan skulle jag nog önska att vi skulle kunna behandla fler barn i specialisttandvården. Jag tror att en del barn hamnar i ett dike mellan allmäntandvård och specialisttandvård. Jag skulle nog önska att pedodontin skulle få möjligheter att växa, att vi skulle kunna hjälpa fler barn. Som det ser ut idag så saknas det specialister på en del ställen. Jag skulle vilja se fler pedodontister, men det är ju en ekonomisk fråga. Om man tittar på ortodontin så är ju de betydligt många fler specialister.

Om man nu bortser från ekonomin, tror du att det är den utvecklingen som vi går mot?

Nej, tyvärr så tror jag inte att det kommer att bli så.

Hur tror du att barntandvården kommer att se ut i framtiden och ev. påverkas av teknikutveckling och AI?

Det jag är orolig för inför framtiden, det är att barntandvård har för låg status. Status på barntandvård måste höjas, det ska vara högstatus. Idag så hör man ibland: ”Jag vill inte arbeta där för det

är bara barntandvård”. Barntandvården måste få en högre status. Jag vet inte riktigt om jag har någon idé om hur AI kommer att påverka barntandvård. Det kommer att bli stort och kommer säkert att påverka oss mycket i framtiden inom barntandvård.

Vi har talat om barntandvårdens status i många år, varför lyckas vi inte med att höja statusen på barntandvård?

Jag tror att en av orsakerna till att vi inte lyckas med det är belöningssystemet. Det är så att ju mer man arbetar med ett barn, desto sämre blir ekonomin, och ekonomi är styrande. Om barntandvården haft något annat ersättningssystem så tror jag att det hade blivit en annorlunda situation. Om vi hade haft ett system där man i stället för att få lika stor summa för alla barn, ersattes av den faktiska kostnaden när man kom över en viss nivå, precis som vuxna betalar för faktisk utförd vård. Sedan är det klart att en positiv sak i svensk tandvård är att många barn är friska, och om man arbetar i ett område med friska barn så är det kanske så att en del tandläkare tycker att det är mindre utmanande tyvärr. Vi har inte heller ett belöningssystem som bygger på att ju fler friska barn man har i sitt område desto mer belönas man. Så jag tror att ett annat belöningssystem skulle ändra det hela, jag kan inte se någon annan modell egentligen.

Idag talar vi mycket om barnets rättigheter. Hur har barnets situation förändrats under din yrkesverksamma tid?

Den stora förändringen är framför allt att barn ska vara delaktiga. När jag började som tandläkare så arbetade man inte med

inskolningar. Barn skulle sitta i tandläkarstolen utan att vara förberedda och man frågade inte efter barnets åsikter. Om barnet tyckte att det gjorde ont så fanns även tendensen att: ”Jag har bedövat, så det kan inte göra ont”. Det är de stora klassiska sakerna, där tycker jag faktiskt att det har skett en underbar förändring.

Du har lång erfarenhet av att vara ämnesansvarig inom grundutbildningen för tandläkare. Är det något du tycker är särskilt viktigt att förmedla till studenter på barnkliniken grundutbildning?

Jag tycker att det allra viktigaste är att inspirera studenter och få dem att tycka att det är viktigt med barntandvård. Jag tror att man kan påverka genom att vara en väldigt bra förebild, för studenterna. Jag tror att förebilder är det allra viktigaste. Att få studenterna att förstå att man tror på detta, att man verkligen tycker att det här är viktigt och att visa det i alla lägen och på så sätt inspirera dem, det tror jag är den absolut viktigaste biten.

Du är även mycket aktiv inom forskning. Vill du berätta något om de projekt som pågår just nu?

Många av de projekten som vi jobbar med just nu handlar om livskvalitet och barntandvård. Då handlar det om livskvalitet för patienter som har mineraliseringsstörningar, livskvalitet för patienter som har traumaskador och livskvalitet för patienter med karies. Det handlar om hur barnet påverkas. Vad tycker barnet och vad tycker familjen, hur påverkas familjen? Som behandlare räcker det idag inte att bara vara nöjd med sin behandling. Vi vill veta vad

patienten faktiskt tyckte om behandlingen och hur patienten lever med den behandling som har utförts.

Sedan har vi ett projekt där vi tittar på 04:or, vilket jag tycker är mycket spännande. Där följer vi barn som får karies i en 04:a och vad som sedan händer med den tanden. En del av barnen får ingen behandling på 04:an och en del av barnen får en fyllning. Vi tittar på fyllningens kvalitet och hur länge den håller. Många av dessa barn behöver extrahera 04:an, en del barn får extraktion tidigt. Vi tittar även på vad som händer efter att dessa tänder har extraherats. Det finns inte så mycket beforskat när det gäller följderna av karies i 04:or, vilket jag tycker är ett viktigt och spännande område att utforska. Sedan bedriver vi många andra projekt också, men det är dessa områden jag tycker är mest intressanta.

Vilka forskningsområden ser du som mest intressanta för framtiden?

Jag tycker det är viktigt med patientens upplevelse. Att exempelvis vara med om ett trauma, det är en väldigt stark upplevelse för patienten. Många patienter mår mycket dåligt, de är oförberedda på vad som ska hända och de är oroliga för sin framtid. På samma sätt är jag väldigt intresserad av hur patienten upplever att vara hos tandläkaren och även av hur patienter med olika behov upplever tandvården. Det som jag tycker är viktigast för framtiden är att ta reda på vad som händer med de patienter som har problem och behöver besöka tandvården för behandling tandvården. Inte de som är friska, utan den lilla gruppen som har problem. Barn med karies,

tandskador eller mineraliseringsstörningar, det är dem som mitt hjärta brinner för. Vad händer med dem, vad tycker de, och hur bemöter vi dem? Vad har vi för terapi att ge dem, har vi den optimala terapin? Det tror jag inte att vi har idag, jag tror att det finns mycket att lära där i framtiden.

Din egen avhandling, den var ju inom trauma och var det också en slump att det blev just trauma som avhandlingsarbetet rörde?

Ja, det var nog en slump. Då hade vi lite samarbete med Köpenhamn på avdelningen, med Jens Andreasen och Frances Andreasen och så hamnade jag där. Jag var väldigt intresserad av ämnet även innan så jag tror att det var många saker som sammanföll. Jag tycker fortfarande att det är ett jättestort och viktigt ämnesområde. När det gäller min avhandling så är det ett av delarbetena, den som blev mest uppmärksammas, som handlade just om patientens upplevelse av traumat. Då var det väldigt ovanligt att man frågade patienterna. Studien gjordes kanske inte med de bästa enkäterna. Om jag skulle ha gjort om den idag finns det mycket bättre instrument för att fråga patienten. Men arbetet berörde det som jag hela tiden har varit intresserad av, vad tycker patienten? På den tiden när jag skrev min avhandling så var det inte många som frågade vad patienten tyckte. Man frågade vad tandläkaren tyckte om behandlingen, men inte vad patienten tyckte.

Vilka råd vill du ge till den pedodontist som vill starta ett forskningsprojekt?

För det första att det är jätteroligt och för det andra att det är jätteviktigt. All undervisning, exempelvis som vi undervisar på institutionen i Göteborg, grundas på att den ska vara forskningsbaserad. Det är roligt att forska, det är roligt att vara med och kunna komma fram till nya rön. Det är också mycket spännande och roligt att vara med och bekräfta vad andra har forskat fram i andra delar av världen. Men det är också ett stort jobb, och man får vara beredd på att det kräver mycket, både fritid och arbetstid, om det ska bli en avhandling. Så det är mycket att satsa, men man får också otroligt mycket ut av det, det är jättespännande.

Hur står sig svensk forskning inom pedodonti internationellt?

Vi behöver forska mera. Det är klart att vi publicerar i vetenskapligt kända tidskrifter och är med i konkurrensen, men vi är en liten nation i världen. Det kostar att forska, det krävs forskningsmedel och man söker hela tiden anslag i konkurrens, och ibland är det lite svårt att konkurrera med "vuxenforskning". Alla behöver tänka "hur ska vi få medel så vi kan forska mera" och kanske är det så att vi måste gå samman i större grupper för att få medel, det är svårt att få pengar, större anslag idag.

Du har haft många olika roller i yrkeslivet: tandläkare, specialist, kursgivare, kursansvarig, handledare, chef, docent, professor.....

Vilken roll har varit roligast och mest stimulerande?

Alla rollerna har varit lika roliga, under den period jag har haft de olika rollerna. För det som är viktigt för mig och det som har varit roligt för mig är att påverka och coacha andra, och alla de rollerna har ett gemensamt innehåll, att stimulera och påverka andra. Att få andra att växa och gå vidare, det är det som varit viktigast för mig.

Hur ser ditt yrkesliv ut just nu?

Just nu har jag en spännande uppgift framför mig som jag ska arbeta med under den närmaste tiden. Jag leder en grupp som har startat arbetet med en ny utbildningsplan för tandläkare i Göteborg. Den nuvarande utbildningsplanen gjordes 2009 och jag var med i det arbetet då också. Nu har det hänt en hel del sedan dess som gör att vi vill förändra. Man reviderar ju regelbundet utbildningsplanen, men nu ska vi göra en ny. Det är för framtiden viktigt att vi hittar en utbildningsplan som passar framtida tandläkare. Det är precis sådana uppgifter som jag tycker är roligt så detta ska bli mycket spännande och jättekul.

Tack Agneta för all kunskap och klokskap du så generöst har delat med oss. Din förmåga att se och lyfta varje enskild individ är unik och vi ser framemot ditt fortsatta engagemang och samarbete med oss.

Hilde Garvald och Marie Staberg

Kallbadhuset Båstad
Foto: Hilde Garvald

Kalendarium

Barntandvårdsdagar 2023 Nyköping

- Barntandvårdsdagar 21–22 september 2023
- Tema: ”Senaste nytt om nationella riktlinjer, pedagogiska verktyg och innovationer ”

Internationella frågor; EAPD, IAPD, IADT, IADH, IADR

EAPD: 12–15 juni 2024 Göteborg

IAPD: 14–17 juni, 2023 Maastricht, Nederländerna
Tema: ”Joining forces in paediatric dentistry”
Cape Town, Sydafrika 2025

IADT: The 22nd World Congress on
Dental Traumatology (WCDT)
12–14 juli 2024 Tokyo, Japan

IADH: 26 september 2024 Seoul, Sydkorea
NFH: Nordiskt möte 30 augusti-1 september 2023 Oslo

IADR: 21–24 juni 2023 Bogota, Colombia

IADR/CED/NOF: 21–23 september 2023 Rhodos

Norrvikens trädgårdar

Foto: Hilde Garvald

Sockerexperimentet

- en filmrecension

Manus: Johan Fogelström

Regi: John Tornblad

Återigen har Vipeholmsstudien kommit i blickfånget genom filmen ”Sockerexperimentet”. Ett kontroversiellt forskningsprojekt från 1947–51 som genomfördes på personal och patienter vid Vipeholmsanstalten, ett hem för ”svårskötta, obildbara och sinnesslöa” enligt dåtidens definition. Vipeholmsstudien är en studie som vi inom tandvården känner väl till, då den ligger till grund för den evidens som finns mellan sockerhaltigt frekvent intag och karies. Några av oss har tom träffat forskaren, som kraftfull föreläsare och mycket stolt över sin avhandling.

Huvudpersonerna är Johanna, spelad av Amanda Malmberg, en ung kvinna med Downs syndrom både i film och verkliga livet och Vilgot spelad av Isak Bruno. Vi får i filmen följa deras utsatthet i vardagslivet vid Vipeholmsanstalten och i experimentet. Vi får också se hur en varm vänskap och kärlek utvecklas och påverkas grymt av experimentet.

I filmen får vi möta en driven forskningsledare som utgår från devisen att ändamålet helgar medlen. Vi får också möta anstaltens ansvarige läkare och sjukvårdspersonal som uppvisar varierande

grad av empati och kunskap i etiska regler, men även skötare, med en känslolokall människosyn.

Filmen kan ses som ett inlägg i etikdebatten kring forskning men minst lika mycket är den en tidsstudie hur verkligheten på institutioner kunde se ut för 70 år sedan. Där enskilda personer med etik och empati hade stora svårigheter att göra sig hörda.

Som forskare känner vi till Nürnbergskodexen från 1947 som betonar informerat samtycke och icke- skada principen samt FN:s deklaration för mänskliga rättigheter från 1948. Dessa var ju ratificerade när studien gjordes, däremot fanns ännu inte tex Helsingforsdeklarationen.

Mot denna bakgrund framstår kritiken mot Per Ragnars rollfigur som despotisk forskningsdirektör som relevant även om man placerar händelsen i en annan tidsepok då auktoritet och känslolöshet var vanlig inom vården för personer med förståndsvariationer. Tyvärr förekommer det fortfarande 2023 rapporter om omsorgssvikt av barn och ungdomar i särskilda boenden.

Manusförfattaren Johan Fogelström berättade i samband med visningen, hur han blivit gripen av den podd från 2020 som finns i SR:s podd-arkiv och som beskriver Vipeholmsstudien. Han ville via en filmatisering nå en bredare allmänhet för att skapa debatt om det syniska synsätt som ligger till grund för kunskap om karies idag. Tillsammans med personer med olika diagnoser och funktionsvariationer byggdes ett manus upp där man även lyfter fram hur kärleken mellan människor kan blomstra trots en andefattig och grym miljö.

Ur tandvårdsperspektiv kan det kännas lite banalt att man inte gjort en tillräcklig bakgrundsresearch så att man använder rätt terminologi och lite mer sakkunskap i de scener som skildrar tandvård.

Sammanfattningsvis är detta en film där auktoritet, oetisk forskning och känslokall personal ställs mot empati och alla människors behov av kärlek. Som ett inlägg i den forskningsetiska debatten måste den ändå ställas i perspektiv till den tidsperioden som skildras, men också till dagens forskning där det, trots tydliga etiska regler, fortfarande finns möjlighet att bedriva forskning som studierna utförda av Macchiarini!

Vid tangentbordet: Marianne Rythén
Foto: Marie Staberg

Nya Pedodontister

Therese Engelbert

Hej!

Jag heter Therese Engelbert och blev färdig pedodontist i december 2022. Den teoretiska utbildningen gjorde jag på Karolinska Institutet och den praktiska delen på Pedodontiavdelningen i Gävle. Innan dess har jag jobbat som nisch tandläkare inom pedodonti och som allmäntandläkare i Gävle, där jag också bor.

Min huvudhandledare under ST-utbildningen var Georgios Tsilingaridis och min kliniska handledare var Anja Fuchs. Som examinator hade jag Henrik Berlin. Tack vare dessa tre hade jag en helt fantastisk examensdag med massor av intressanta diskussioner!

Examensföreläsningen handlade om ”Kariesbehandling av barn under narkos”. I det vetenskapliga projektet har jag bland annat undersökt hur mycket inskolning och profylax de barn som kariesbehandlats under narkos fått inom allmäntandvården.

Projektet har mottagits med stort intresse från klinikcheferna inom Folktandvården Gävleborg så jag hoppas att det ska leda till positiva förändringar vad gäller tidig riskbedömning och inskolning till tandvård här i regionen.

Jag kommer nu att fortsätta arbeta på pedodontiavdelningen i Gävle och försöka göra skillnad för barnen med särskilda behov. Jag tycker att det mesta inom pedodontin är roligt men brinner extra mycket för barn som far illa. Jag har till exempel jobbat mycket på att få till ett bra samarbete med socialtjänsten när det gäller de placerade barnen.

Fritiden tillbringas framför allt med familjen som består av make, två barn och hund. Jag tycker bland annat om att resa, läsa, handarbeta, fynda på ”loppisar”, träna och vara ute i naturen.

Foto: Therese Engelbert

Vårmöte i Båstad

Sommaren närmade sig med stormsteg, en årstid vi verkligen längtat efter och så hände det.

Plötsligt och oväntat mötte den oss alla på vårmötet i Båstad.

Så underbart!

Det var några riktigt fina dagar med bra program och ljuvligt varma kvällar med dopp i havet, god mat och underhållning på Norrvikens trädgårdar som vi sent ska glömma.

Här kommer lite foton för er som inte hade möjlighet att vara med den här gången..... men det kommer fler tillfällen, så passa på redan nu att anmäla er till Barntandvårdsdagarna i Nyköping den 21–22 september.

Guidning och entrén vid Norrvikens trädgårdar
Foto: Marie Staberg

Titti Mattsson, professor i offentlig rätt, vid Lunds universitet föreläste om hur det går med Barnkonventionen som lag och Barnombudsmannen, Elisabeth Dahlin gav oss fördjupade kunskaper om barnkonventionen

Annelie Björkhagen-Turesson, universitetslektor och docent Elisabeth Mangrio berättade om Växa tryggt, ett utökat hembesöksprogram inom region Skåne för förstagångsföräldrar.

Susanne Otzen, kommunikatör på en kvinnojour berättade om övergrepp och vad det innebär att leva på ett skyddat boende.

Henrik Berlin, bitr universitetsadjunkt vid Malmö Universitet delgav oss aktuell forskning om smärta.

Agneta Robertson, proprefekt och professor vid Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet gick igenom de nationella riktlinjerna med focus på barntandvård.

Avslutningsvis höll Anders Hedenbjörk-Lager universitetslektor vid Malmö Universitet en föreläsning om nutida kariesbehandling

Elisabeth Dahlin och Titti Mattsson
Foto: Marie Staberg

Sist men inte minst säger vi hejdå och ett jättestort tack till vår fantastiska Wencke Bjursten på Ellem Konferens AB som hållit ordning på våra bokningar och arbetat med alla våra konferenser och arrangemang under mer än 20 års tid.

Du är guld värd!

TACK Wencke!

Foto: Hilde Garvald

Foto: Hilde Garvald

Foto: Marie Staberg

Glad sommar!

Foto: Henrik Berlin